

מראי מקומות - יומא

סג:

משום שאין הגורל קובע אלא בדבר הראוי להיות לשם, ואף אם נטרף או הומם לאחר ההגרלה פסול, ועל כרחך שאינו דין בהגרלה, עיין שם.

ג. והא אין הגורל קובע אלא בראוי לשם כתב השפת אמת שמלשון הגמרא משמע, שבאמת לא נתקדש במחוסר זמן, ואף שכל מחוסר זמן אם הקדישום קדשו, אלא שעבר איסור, מכל מקום כאן יש לומר שכיון שאין השם מקדש אלא הגורל, וגורל שאין נעשה כדין אינו גורל, על כן אינו קדוש, ולכך אמרו שאינו ראוי לשם.

ד. הא מני רבי שמעון היא וכו' הקשה השפת אמת, שאפילו לרבי שמעון הסובר שאם מת אחד מהן מביא חבירו שלא בהגרלה, יש לומר שמכל מקום צריך שיהא ראוי להגרלה, ובאופן זה סובר שאין ההגרלה מעכבת, אבל במחוסר זמן, שאינו ראוי להגרלה, אפשר שמודה רבי שמעון שמעכב, וכמו הכלל שכל שאינו ראוי לבילה בילה מעכבת בו, ומנין להרבות במחלוקת ביניהם, והניח בקושיא.

ה. אבל בעל מום דמטי זמניה אימא לא הקשה רבי עקיבא איגו, שהרי מכח מחוסר זמן יודעים אנו שמום פוסל, שהרי אין מדובר אלא בהומם וחללו. ותירץ, שבאמת אפשר להעמיד בטריפה, שטריפה פסול שנאמר 'יעמד חי', וטריפה אינה חיה, ומה שנקט רבינא בעל מום, היינו משום שבאמת גם מום פוסל, ועיין עוד בתוספות ישנים (נדפס בסד) מה שכתבו בזה.

א. כל שאינו ראוי לפתח אהל מועד אין חייבין עליו בחוץ פירש רש"י, שקדשי בדק הבית לא היו עתידים לבא לפתח אהל מועד. עוד פירש, שאינו ראוי לפתח אהל מועד, לפי שסתם קדשי בדק הבית בעלי מומין הן, שהרי המתפיס תמימים לבדק הבית עובר בעשה. אולם כתב רש"י שבסוגיא בזבחים אין לפרש כן. ובאבי עזרי (איסורי מזבח ד', ו', ד"ה ואשר יראה בזה) העיר על פירוש שני של רש"י, שדוקא משום שהיו בעלי מומין, אבל אם תמימין הם, אכן חייבין משום שחוטי חוץ, שלכאורה פשוט שהביאור בזה הוא משום שכל המתפיס תמימין לבדק הבית, לא ירדו מידי מזבח. והנה, אף שעולין למזבח, מכל מקום הלוקח בהמה זו מהקדש צריך להקדישה לעולה, ועדיין אין בה קדושת קרבן. והוכיח האבי עזרי מכאן שהיסוד של שחוטי חוץ אינו להקריב קרבן בחוץ, אלא להקריב דבר שהוא הקדש ששייך להקרבה.

ובמרומי שדה כתב, שתירוץ השני של רש"י אינו אלא אם כן דין המתפיס תמימים לבדק הבית הוא מן התורה, אבל אם אינו אלא מדרבנן, וכדעת התוספות בזבחים (י"ט), אפילו תמימים שהוקדשו לבדק הבית אינם ראויים לפתח אהל מועד.

ב. והא אין הגורל קובע אלא בראוי לשם יש לחקור, האם דין זה הוא דין בגורל, ששניהם צריכים להיות ראויים לשם, או שהוא דין בשעיר לעזאזל שצריך להיות ראוי לשם. ובחידושי הגרי"ז לתמורה (י) כתב, שהוא דין בשעיר ולא בגורל, והוא מטעם שצריכים להיות שניהם שוים. ולכן מבואר בחולין (יא) ששעיר של עזאזל אינו יכול להיות טריפה,